

FIGYELŐ

Soltész Zoltánné dr. Juhász Erzsébet (1921–1997). 1997. szeptember 30-án súlyos szenvedés után elhunyt Soltész Zoltánné. 1944 januárjától dolgozott az Országos Széchényi Könyvtárban, 1949-től negyven éven át a Régi nyomtatványok tárában. Munka mellett végezte el az Eötvös Loránd Tudományegyetemen a művészettörténet–régészet szakot, 1958-ban egyetemi diplomát szerzett, ugyanakkor sikeres bölcsészdoktori vizsgát is tett. Négy éven át helyettesként, majd 1962-től kinevezett osztályvezetőként irányította a tár munkáját egészen 1990-ig, nyugállományba vonulásáig.

Sok évtizedes munkássága során elismerést szerzett mind itthon mind pedig külföldön. Száznál több magyar és idegen nyelvű publikációja, tanulmánya illetve önálló kötete jelent meg, ez utóbbiak közül a legjelentősebb az országos ősnymtatványkatalógus, amelynek társszerzője az időközben külföldre távozó Sajó Géza volt. 1961-ben a Deutsche Staatsbibliothek vendégkönyvtárosaként három hónapon át részt vett a nemzetközi ősnymtatványkatalógus, a *Gesamtkatalog der Wiegendrucke* munkálataiban. Ottani tapasztalatait, kutatásait is felhasználta a magyarországi gyűjtemények számbavételekor. Ötven hazai könyvtár hétezer ősnymtatványának számbavételét jelentette ez a munka, amelyet teljes odaadással, szabadidejét is feláldozva végzett éveken át, míg 1970-ben megjelent a kétkötetes katalógus. (Sajó, Géza–Soltész, Erzsébet: *Catalogus incunabulorum quae in bibliothecis publicis Hungariae asservantur*. I–II. Bp.)

Munkásságának főbb területei a könyvművészet – ezen belül a miniatúrafestészet és a grafikai illusztrációk –, a magyar és külföldi nyomdászattörténet, valamint a hungarika-kutatás voltak. Számos kódex hasonló kiadásához írt kísérő tanulmányt (pl. *Biblia pauperum*, 1966., *Mátvás Graduale*, 1980.) Utószavával jelent meg az első magyarországi nyomtatott könyv, a *Chronica Hungarorum* hasonmása is magyar illetve idegen nyelvű kiadásban az ötszáz éves évfordulóra 1973-ban. Nagy türelmet, szakmai tudást és odaadást igénylő kutatómunkával sikerült megállapítania és bizonyítania a második magyarországi ősnymda létezését, erről szóló cikke e folyóiratban jelent meg 1958-ban, a nyomda legjelentősebb fennmaradt nyomtatványának hasonmása a kísérő tanulmánnyal pedig könyv formájában 1975-ben (Zacchia, Laudivius: *Vita beati Hieronymi 1478/1479*). A magyar nyomdatörténeti kutatásokban fontos módszertani segédeszköz *A magyarországi könyvdíszítés a 16. században* című összefoglaló, rendszerező munkája (Bp. 1961), és az oktatásban gyakran használt kötete: *A magyar könyvnyomtatás képeskönyve 1473–1973*. (Bp. 1973).

Több évtizeden át irányította a nemzeti könyvtár 16. századi nyomtatványainak munkálatait, s nyugállományba vonulása előtt sikerült a nagy feladatot munkatársaival befejeznie. (Soltész, Elisabetha – Velencei, Catharina – W. Salgó, Agnes: *Catalogus librorum sedecimo saeculo impressorum qui in Bibliotheca Nationali Hungariae Széchényiana asservantur*. I–III. Bp. 1990.)

Kutatómunkája során nemzetközi megbecsülést szerzett nagy szakértelemmel megírt külföldi publikációival is, főleg a *Gutenberg-Jahrbuch*ban illetve a *Beiträge zur Inkunabelkunde*ban, s szerzője volt *Az Országos Széchényi Könyvtár Évkönyvének* és a *Magyar Könyvszemlének*, amelyben 1955-től jelentek meg tanulmányai, könyvismertetései, beszámolóí különböző kiállítás-

sokról. Különösen jelentősek a nyomdahely nélkül vagy töredékben fennmaradt nyomtatványok meghatározását tartalmazó cikkei. (*Impressum nélküli régi magyar nyomtatványok meghatározása*, 1961., *Az 1630. évi, hamis szebeni impresszummal közreadott Wunderbarliche Prophezeyhung nyomdása*, 1976., *Johannes Oporinus bázeli nyomdász magyar vonatkozású eddig meghatározatlan nyomtatványai*, 1982., *Valentin Geyßler nürnbergi nyomdász 1552-ben kiadott magyar vonatkozású egyleveles krónikája*, 1995.)

Lappangó hungaricumok feltárása céljából többször végzett kutatásokat külföldi könyvtárakban, és sikerült újabb ritkaságokra bukkannia, így a stockholmi Királyi Könyvtárban talált néhány eddig ismeretlen hungaricumot, köztük II. Rákóczi György és Erdély 1659. évi *Puncta pacificationisát* (az erről szóló cikket l. MKSz 1977. 223–242.) Rendszeresen publikált tehát e folyóirat lapjain is, halála után néhány nappal kaptuk kézhez a *Könyvszemle* 1997. évf. 3. számát, benne a neves possessorok újabban felismert kötetéről szóló tanulmánya második részével. Az utóbbi években mind itthon mind külföldön főképp a possessor-kutatás továbbá a kötéstörténet területéről jelentek meg cikkei.

Nagy figyelmet szentelt a könyvtári állományvédelemnek és a gyarapításnak. Különösképpen vonatkozott ez a nemzeti, kulturális ereklyékre. Az elmúlt évtizedekben többen is próbálkoztak azzal, hogy valamiféle cserével megszerezzék nemzeti könyvtárunk számára az Ómagyar Mária-siralmat tartalmazó löweni kódexet. 1980-ban tett belgiumi útja során Soltész Zsóka ismét javaslatot tett a cserére, amelyre akkor hajlandóság is mutatkozott. Ezután ő maga válogatta ki a felkínálható, flamand vonatkozású dokumentumokat, főleg ősnymtatványokat. A hosszas tárgyalássorozat után végre 1982-ben létrejött a csere, amelynek révén az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattárának gyűjteményébe kerülhetett az első magyar nyelvű verses emlékünket tartalmazó kódex.

Tevékenyen részt vett hazai és külföldi kiállítások anyagának összeállításában, az utóbbiak közül különösen nevezetes volt a lipcei, londoni, schallaburgi és az amszterdami.

Fontos szerepet tulajdonított a nemzeti könyvtár tudományos tevékenységének, egészen haláláig tagja volt a Széchényi Könyvtár Tudományos tanácsának. Nyugdíjazása után sem vonult tehát egészen vissza, állandóan figyelemmel kísérte a könyvtár tevékenységét, mindvégig baráti kapcsolatot tartott fenn volt osztályának munkatársaival, őszintén örült a tár újabb szerzeményeinek, a sikereknek, és velünk érzett nehézségeinkben is.

Méltósággal, nagy türelemmel viselt szenvedés után csendben és megbékélt lélekkel hagyott itt bennünket.

W. SALGÓ ÁGNES